Aanleiding

In 2019 heeft het Ministerie van Defensie bekend gemaakt dat zij vliegbasis De Peel wil heropenen om daar F35 jachtvliegtuigen te laten opstijgen en landen om adequaat te kunnen oefenen in het belang van de nationale veiligheid. De Peel is de aangewezen locatie omdat op deze vliegbasis geluidruimte planologisch beschikbaar is, terwijl die ruimte er bij andere vliegbases niet (meer) is. De heropening van vliegbasis De Peel heeft effect op een groot gebied in Noord-Limburg en Noordoost-Brabant. Gemeenten in de regio hebben vragen en zorgen ten aanzien van de plannen van Defensie. Zij besloten daarom gezamenlijk op te trekken in dit proces.

Het Ministerie van Defensie heeft onlangs aangegeven eerst een stikstofberekening uit te voeren, om daarmee vast te stellen of het realistisch het is om een vergunning op basis van de Wet Natuurbescherming te krijgen voor hun activiteiten. Het Ministerie van Defensie verwacht begin 2023 op basis van de uitkomsten van de stikstofberekening een besluit te kunnen nemen om al dan niet door te gaan met de procedure.

Deze voortgangsrapportage beschrijft de stappen die vanuit het regionaal gemeenschappelijke standpunt zijn ondernomen om de opdracht die daaruit voortvloeit te realiseren. Het Ministerie van Defensie is wettelijk verplicht om voor 1 januari 2030 een besluit over de luchthavenprocedure te hebben genomen. Hierbij streeft het Ministerie ernaar om begin 2025 een besluit te nemen.

Regionale samenwerking

Gemeenten Venray en Gemert-Bakel hebben voor dit dossier een regionale positie ingenomen. Zij vertegenwoordigen 13 gemeenten en daarmee 450.000 inwoners in de regio die betrokken zijn bij de mogelijke heropening van vliegbasis De Peel. Ook zijn de provincies Limburg en Noord-Brabant hier bestuurlijk en ambtelijk op aangesloten. Beide gemeenten vertegenwoordigen de regio in overleggen met provincies en het Ministerie van Defensie.

Het regionale standpunt richt zich op vier onderdelen:

- De regio is geen voorstander van de heropening van vliegbasis De Peel
- De regio volgt de stappen die Defensie zet kritisch en proactief
- De regio streeft naar een optimale informatievoorziening voor inwoners en ondernemers
- De regio zet in op optimale samenwerking en afstemming tussen de gemeenten, beide provincies en het Ministerie van Defensie

Programmagroep

Voor de uitvoering van de taak hebben gemeenten Venray en Gemert-Bakel een programmagroep opgericht. De programmagroep treedt in dit dossier op namens de 13 gemeenten uit de regio. Het is mogelijk dat ambtenaren van andere betrokken gemeenten met kennis en expertise aansluiten bij deze programmagroep. Voor het uitvoeren van de hoofdopdracht is de programmagroep afhankelijk van de stappen die Defensie zet, waardoor het mogelijk is dat de planning en de inzet bijgesteld moeten worden.

Resultaat

Bestuurlijke samenwerking:

Dit jaar is de bestuurlijke samenwerking met 13 omliggende gemeenten en de provincies Limburg en Noord-Brabant vorm gegeven. Er is besloten dat de woordvoering namens de 13 gemeenten richting provincies wordt gedaan door de burgemeesters van Gemert-Bakel en Venray. Beide burgemeesters en gedeputeerden van provincie Limburg en Noord-Brabant zijn de woordvoerders richting de staatssecretaris van Defensie. Hierdoor is bestuurlijk gezien een goede positie ingenomen door de regiogemeenten en beide provincies richting Defensie. Op 30 mei en 16 september is constructief overleg geweest met de staatssecretaris.

Ambtelijke samenwerking:

Binnen de regio en met de provincies is de ambtelijke samenwerking een feit. Afstemming over het proactief volgen van de processtappen van Defensie vindt structureel plaats. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de effecten van de heropening op andere grote ruimtelijke- en gezondheidsvraagstukken en hierover hebben we afstemming met de betreffende programma's die hiermee doende zijn.

Samenwerking inwoners:

Er zijn meerdere informatieavonden gehouden voor inwoners (dorps- en wijkraden) waarbij een vertegenwoordiging vanuit meerdere gemeenten zijn aangesloten. Er is geregeld contact met werkgroepen in de regio, waarbij vooral aandacht wordt gegeven aan het informeren en delen van geobjectiveerde informatie. Daarnaast is afstemming met gemeenten waarin een actieve vliegbasis is gelegen zoals Maashorst en Leeuwarden en enkele stakeholders in Friesland. Werkgroepen en enkele dorps- en wijkraden zijn actief betrokken geweest bij de positionering van geluidmeetstations tijdens de belevingsvlucht.

Reactienota cNRD:

De reactienota van Defensie op de zienswijzen op de cNRD is geanalyseerd. Dit heeft geleid tot het opstellen van een brief aan de staatssecretaris van Defensie namens de 13 gemeenten die betrokken zijn bij het dossier. Hierbij is nadrukkelijk de zorg over de beoogde heropening uitgesproken, naast de behoefte aan transparantie van Defensie betreffende alle procedures. Verder is er specifiek aandacht gevraagd voor de tekortkomingen in de onderbouwing voor de alternatieven studie, die Defensie had uitgevoerd en is gesproken over een Governance structuur. Dit was tevens de aanleiding voor het eerste gesprek met de staatssecretaris van Defensie op 30 mei 2022. Resultaten van het gesprek met de staatssecretaris waren positief. De volgende afspraken zijn gemaakt:

1. Toezegging op transparantie door o.a. het instellen van ambtelijke werkgroepen op inhoud.
2. Instemming over een Governance structuur waarbij de regio samen met de provincies Noord-Brabant en Limburg 1 á 2 keer per jaar een bestuurlijk overleg met de staatssecretaris kan hebben.
3. Toezegging dat de regio direct betrokken wordt bij een nieuw onderzoek betreffende de alternatieven studie van Defensie.

PlanMER:
Na uitgebreide analyse van de plannen van Defensie en het gesprek met de staatssecretaris heeft Defensie, op aandringen van ons, een gesprek gevoerd met de commissie-m.e.r. Die commissie heeft nogmaals benadrukt dat Defensie wordt geadviseerd om een planMER uit te voeren waarin meerdere alternatieve locaties moeten worden meegenomen. Dit heeft Defensie opgepakt.

KEA onderzoek:
Het KEA onderzoek is op verzoek van de regio toegezegd door Defensie. Met instemming van Defensie stellen wij als regio de opdrachtformulering op voor de uitvoering van een KEA onderzoek. De regio heeft een bureau aangetrokken voor de uitvoering van de opdrachtomschrijving voor dit onderzoek. De begeleiding van dit bureau wordt door de programmagroep uitgevoerd. Defensie heeft aangegeven de kosten voor dit bureau te betalen. In september 2022 is dit proces door Defensie tijdelijk stilgelegd in afwachting van de uitkomsten van de stikstofberekening dat van september 2022 tot januari 2023 loopt.

Samenwerking Defensie:
Bestuurlijke samenwerking vanuit regiogemeenten en provincies met de staatssecretaris zijn in positieve zin opgebouwd. De programmaleiding van de regio heeft goede contacten met de ambtelijk verantwoordelijke programmamanager van Defensie. Hierdoor zijn wij in staat om tijdig kritisch en proactief in te spelen op de stappen die Defensie zet.

Juridisch:
Er is onderzoek uitgevoerd naar toepassing Crisis- en herstelwet en het uitvoeren van een planMER t.o.v. de projectMER die Defensie voor heeft. Hiervoor is in samenspraak met een advocatenkantoor een uitgebreide analyse opgesteld. Resultaat is dat er inzicht is in mogelijkheden om indien nodig toch als lagere overheid een beroep aan te tekenen waarbij de inschatting is dat er -in tegenstelling tot de stelling van Defensie- mogelijkheden zijn voor het instellen van een ontvankelijk beroep. Daarnaast zijn er juridische argumenten om een planMER te verplichten binnen de huidige situatie waarin de heropening weer beoogd is. Gesprek hierover met Defensie is lopende.

Technische aspecten:
Ten behoeve van de door Defensie te doorlopen procedures zijn diverse thema's relevant waarvoor Defensie onderzoek zal laten uitvoeren. Voorbeelden zijn de onderwerpen geluid, stikstof, luchtkwaliteit, externe veiligheid, ecologie, flora en fauna, etc. Deze onderwerpen zijn - in relatie tot luchtvaart - veelal nieuw en deels onbekend. Hierdoor is en wordt tijd geïnvesteerd in het verwerven van kennis en kunde teneinde deze dossiers op inhoud te kunnen volgen en analyseren en waar nodig te kunnen becommentariëren en bevragen. Specialistische onderwerpen zoals omzetting van Ke naar Lden-contouren en een KEA zijn technische onderwerpen die wezenlijk zijn om proactief en kritisch te kunnen reageren. Hiervoor is de nodige kennis opgedaan en wordt met stakeholders op onderdelen kennis gedeeld.

Belevingsvlucht:
In 2020 heeft het COVM vliegbasis De Peel Defensie gevraagd een belevingsvlucht uit te voeren boven het gebied rondom vliegbasis De Peel. De belevingsvlucht is uitgevoerd op 18 oktober 2022. De regio gemeenten hebben Defensie verzocht om een belevingsonderzoek uit te voeren, met als

doel om een indruk te krijgen van de mogelijke effecten die reactivering voor inwoners in een groot onderzoeksgebied kan hebben. Dit is door Defensie opgepakt waarbij wij mee hebben gekeken naar de opzet van dit onderzoek.
De voorbereidingen zijn transparant geweest waarbij wij namens de gemeenten een rol hebben vervuld met o.a. het bepalen van het aantal meetpunten en de locaties daarvoor.
Op initiatief van enkele gemeenten en inwoners hebben wij naast de meetpunten van de NLR ook meetpunten laten inrichten door de omliggende omgevingsdiensten en de RUD Noord Limburg. De locatiekeuze is tot stand gekomen na afstemming met de diverse gemeenten. De meetresultaten worden in combinatie met het geluidmeetrapport van de NLR begin december gepresenteerd.

Communicatie:
De communicatie rondom de procedures van Defensie is regionaal opgezet. Vanuit de programmagroep is een samenwerking met de communicatieafdelingen van de omliggende gemeenten. Relevante berichtgeving wordt gecoördineerd binnen de regio verspreidt.
Er is een nieuwsbrief opgezet die bij relevante nieuwe informatie wordt verzonden. Deze nieuwsbrief is voor alle gemeenten toegankelijk. In de bijlage is een nadere toelichting op de voortgang van communicatie opgenomen.

Samenwerking GGD-en:
Met de GGD Noord Limburg en Zuidoost Brabant is overleg over de positie van gezondheid en de mogelijkheden om de effecten van de reactivering te onderzoeken. Er is afstemming met Leeuwarden en Volkel om te bekijken of hier een samenhang is te zien. Wij bereiden ons zo voor om bij Defensie aan te dringen op de juiste timing van het uitvoeren van een gezondheidsonderzoek.
Iedere gemeente is, totdat Defensie besluit hoe zij het proces verder oppakken, zelf verantwoordelijk voor de contacten met de eigen inwoners en de uitvoering van de communicatie binnen de eigen gemeente.

Inzet programmagroep
Defensie is nu bezig met een stikstofberekening om te onderzoek of de heropening van vliegbasis De Peel reëel is. De uitkomst wordt begin 2023 verwacht. Dat houdt in dat er op dit moment een beperkte inzet van de programmagroep wordt gevraagd.
Als de uitkomst de het stikstofberekening bekend is en Defensie heeft bepaald welke koers zij gaan volgen vindt er een ambtelijk overleg plaats tussen Defensie, provincies en gemeente Venray en Gemert-Bakel. Hierbij gaat Defensie toelichten welke processtappen zij gaan zetten.
Dit moment wordt afgewacht waarna een plan van aanpak wordt opgesteld waarin de strategie wordt verwoord die wij als regio gaan volgen. Tot die tijd is de inzet gericht op een beperkt aantal inhoudelijke onderwerpen zoals de omzetting KE-Lden, de afronding van de reactienota van Defensie op onze brief aan de staatssecretaris begin mei 2022, betrokkenheid bij de onderzoeksopzet voor de stikstofberekening door Defensie en het onderhouden van enkele lopende contacten en afspraken.
Indien zich zaken aandienen die bestuurlijke aandacht vragen informeert de programmagroep de bestuurders hierover. Iedere gemeente zorgt voor een ambtelijk aanspreekpunt voor de programmagroep waarmee de voortgang en lopende zaken worden besproken.

Tenslotte de algemene proceslijn die wij volgen

Defensie voert nu een stikstofberekening uit om de haalbaarheid van de heropening van vliegbasis De Peel te onderzoeken. Zij verwachten begin 2023 hierover een uitspraak te doen. Als regio volgen wij dit proces op afstand en bepalen wij onze strategie voor de toekomst nadat Defensie bekend heeft gemaakt dat zij al dan niet doorgaan met het proces om de vliegbasis De Peel te heropenen.

Bijlage 1

Voortgangsrapportage communicatie vliegbasis De Peel

Met de inzet van communicatie willen we inwoners en belanghebbenden optimaal informeren over de heropening van vliegbasis de Peel, de processtappen die Defensie doorloopt, de activiteiten van de gemeente(n) en de mogelijkheden voor inspraak.

Communicatie via eigen gemeentelijke kanalen
De communicatie verloopt via de eigen gemeentelijke communicatiekanalen. Iedere gemeente heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid. De programmagroep vliegbasis De Peel coördineert de communicatie, stemt hierover af met de communicatieadviseur en omgevingsmanager van Defensie en informeert de communicatieteams van de omliggende gemeenten over inhoud en boodschappen.

Digitale nieuwsbrief
De gemeente Venray is deze zomer (2022) gestart met een digitale nieuwsbrief over vliegbasis de Peel. Er zijn inmiddels 4 edities verschenen en de nieuwsbrief heeft 332 abonnees. 80% van de abonnees heeft de laatste nieuwsbrief geopend. De nieuwsbrief bevat zowel informatie afkomstig van Defensie als informatie over de aanpak vanuit de gemeente(n). Iedereen kan lid worden van deze nieuwsbrief. Onder de abonnees ook de woordvoerder van de minister en adviseurs van Defensie.

Communicatie belevingsvlucht en belevingsonderzoek
We hebben de teams communicatie van de omliggende gemeenten geïnformeerd over de belevingsvlucht en het belevingsonderzoek en hen gevraagd hierover te publiceren via hun eigen gemeentelijke kanalen. Omdat de informatie pas laat beschikbaar kwam vanuit Defensie, was het niet voor alle gemeenten mogelijk om berichten hierover te delen op hun gemeentepagina in de lokale krant. De socials zijn wel volop ingezet. Ook lokale en regionale media pikten de informatie op en publiceerden hierover. Overigens blijven we er bij Defensie op aandringen dat we informatie tijdig nodig hebben om onze inwoners goed te kunnen informeren.

Monitoring
We monitoren wat er op de socials en in de media wordt gezegd en geschreven over vliegbasis de Peel, reageren hierop of sturen vragen die we krijgen door naar Defensie.

Aanpak communicatie richting toekomst
Afhankelijk van de stappen die Defensie zet, schalen we de communicatie verder op of af. Hierover vindt afstemming plaats met de communicatieteams van de omliggende gemeenten.